

Formy wsparcia działań oraz inwestycji na rzecz dostępności dla osób niepełnosprawnych

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

Warszawa 2018

Dostępność Plus

17 lipca 2018 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dostępność Plus”, który realizowany będzie w latach 2018-2025.

Realizacja programu ma doprowadzić do przełomu w rozwoju cywilizacyjnym i jakości życia wszystkich mieszkańców naszego kraju, bo poprawa dostępności infrastruktury, komunikacji czy usług następuje w Polsce zbyt wolno.

W ramach programu „Dostępność Plus” planowany jest udział PFRON w realizacji następujących działań:

- DZIAŁANIE 1: Budynki bez barier** – celem tego działania jest poprawa dostępności budynków mieszkalnictwa wielorodzinnego (okres realizacji od 2019 r.);
- DZIAŁANIE 7: Szkolenia dla pracowników sektora transportu zbiorowego w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami** – system szkoleń dla pracowników przedsiębiorstw kolejowych, transportu miejskiego oraz transportu międzymiastowego (okres realizacji od 2019 r.);
- DZIAŁANIE 18: Dostępne treści multimedialne** – realizacja prawa dostępu ON do treści multimedialnych (okres realizacji od 2019 r.);
- DZIAŁANIE 22: Mobilność** – realizacja poprawy mobilności ON m.in. działania ułatwiające zdobycie prawa jazdy, dostosowywanie samochodów, transport indywidualny „door to door”, mechanizm dofinansowania do indywidualnych środków transportu w zakresie zakupu i przystosowania pojazdu, stworzenie sieci wypożyczalni – oferujących zakup lub wyposażenie sprzętu wspomagającego, rehabilitacyjnego, pielęgnacyjnego, stworzenie podstaw systemu zapewnienia psów przewodników dla osób niewidomych, w tym wypracowanie standardów szkolenia psów (okres realizacji od 2018 r.);

- DZIAŁANIE 24: Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej** – wypracowanie, przetestowanie, a następnie wdrożenie modelu (finansowego i organizacyjnego) zapewnienia indywidualnego wsparcia za pomocą usługi asystenta osobistego dla ON (okres realizacji od 2019 r.);
- DZIAŁANIE 27: Praca w administracji** – rozszerzenie programu PFRON „Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej” poprzez m.in. dofinansowanie wyposażenia stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń lub zakup urządzeń ułatwiających wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy, zastosowanie usługi w postaci trenera pracy (okres realizacji od 2019 r.).

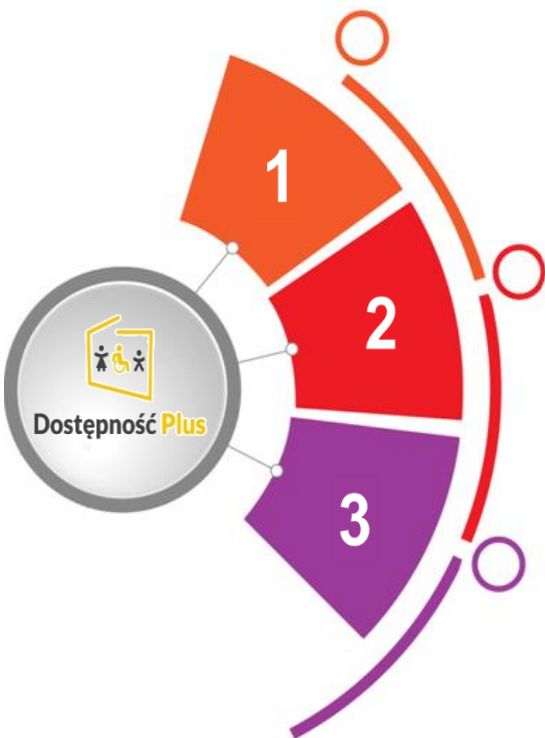
1 Działania realizowane przez PFRON:

- > **dostępna uczelnia** – Fundusz wspiera niepełnosprawnych studentów w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”;
- > **dostosowanie szkół** – Fundusz udziela dofinansowania w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” (obszar B) ;
- > Fundusz wspiera niepełnosprawnych absolwentów w ramach programu „Absolwent” oraz „Stabilne Zatrudnienie”.

2 Planowane przez PFRON istotne zmiany w pilotażowym programie „Aktywny samorząd”:

- > osoby z niepełnosprawnością również narządu słuchu będą mogły otrzymać wsparcie w uzyskaniu prawa jazdy wszystkich kategorii oraz w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
- > rozszerzenie katalogu form wsparcia o pomoc w zakupie skutera o napędzie elektrycznym, które byłoby adresowane do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z tytułu dysfunkcji narządu ruchu, doświadczających trudności w samodzielnym przemieszczaniu się (tereny wiejskie).

3 Realizacja przez PFRON programów współfinansowanych ze środków UE na rzecz osób niepełnosprawnych.

Pilotażowy program „Aktywny samorząd” – formy wsparcia realizowane w 2018 r.

W 2018 roku realizowanych jest 9 z 11-tu zadań przewidzianych w programie:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,
- Zadanie 4: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (co najmniej na III poziomie jakości),

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

„Program wyrównywania różnic między regionami III”

Ze środków przeznaczonych na realizację programu w ramach obszaru B udzielona może być pomoc na likwidację barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

Katalog rzeczowy urzędów, materiałów budowlanych, robót lub innych czynności, jakie mogą być objęte dofinansowaniem w szczególności obejmuje:

w zakresie likwidacji barier w poruszaniu się:

- budowę lub modernizację pochylni i dojścia do budynku, zapewniających osobom niepełnosprawnym dostęp do pomieszczeń budynku;
- dostawę, zakup i montaż: podnośnika, platformy schodowej, transportera schodowego, windy przyściennej, innych urządzeń do transportu pionowego;
- dostawę, zakup i montaż poręczy i uchwytów w ciągach komunikacyjnych oraz uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych;
- roboty związane z likwidacją progów oraz przystosowaniem ciągów komunikacyjnych i innych przejść o zróżnicowanych poziomach podłogi do poruszania się na wózku inwalidzkim;
- przystosowanie drzwi (szerokość w świetle co najmniej 90 cm, drzwi przesuwne);
- przystosowanie podłoża pod wykładzinę antypoślizgową oraz zakup i ułożenie wykładziny antypoślizgowej w ciągach komunikacyjnych;
- dostosowanie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także adaptację pomieszczeń na pomieszczenia higieniczno-sanitarne – w przypadkach, gdy ze względów technicznych korzystne jest ich takie usytuowanie;

„Program wyrównywania różnic między regionami III”

w zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się:

- zakup i montaż instalacji dźwiękowej i świetlnej – sygnalizacyjnej i alarmowej w pomieszczeniach budynków dostępnych dla osób niepełnosprawnych;
- zakup i montaż urządzeń wspomagających odbiór dźwięku w salach wykładowych;
- zakup i montaż tablic z informacją pisaną i piktograficzną;
- oznakowanie wyposażenia lokali i ciągów komunikacyjnych alfabetem brajla, różnym kolorem lub fakturą;
- zakup i montaż pętli indukcyjnej, sprzętu i programów komputerowych służących komunikowaniu się, zakup i montaż wzmacniacza do telefonu.

Pilotażowy program „ABSOLWENT”

Celem programu „ABSOLWENT” jest umożliwienie wejścia na rynek pracy osób niepełnosprawnych posiadających wykształcenie wyższe lub realizujących ostatni rok nauki w szkole wyższej.

Cel programu będzie realizowany poprzez kompleksowe i indywidualnie wsparcie beneficjentów ostatecznych programu w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

Program realizowany jest w trybie konkursów ogłaszanych przez Zarząd PFRON.

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej są szkoły wyższe, organizacje pozarządowe bądź partnerstwa szkół wyższych z organizacjami pozarządowymi, które spełniają warunki uczestnictwa w programie oraz warunki określone w ogłoszeniu o konkursie.

Ze środków przeznaczonych na realizację programu udzielona może być pomoc w ramach:

Obszaru A – zaplanowanie i wdrożenie indywidualnej ścieżki kariery zawodowej, w tym:

- ✓ koszty przeprowadzenia diagnozy sytuacji beneficjenta ostatecznego programu;
- ✓ koszty wyznaczenia i wdrożenia indywidualnej ścieżki kariery zawodowej;
- ✓ koszty likwidacji barier transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji, niezbędnych do aktywizacji zawodowej;

Pilotażowy program „ABSOLWENT”

❑ **Obszaru B – podnoszenie kwalifikacji zawodowych:**

- ✓ w przypadku zadania 1 (zdobycie uprawnień zawodowych), w szczególności określone w odrębnych przepisach koszty zdobycia uprawnień zawodowych;
- ✓ w przypadku zadania 2 (kursy i szkolenia zawodowe, specjalizacyjne), w szczególności:
  - koszty kursów i szkoleń zawodowych, specjalizacyjnych, uzyskania licencji i certyfikatów zawodowych,
  - koszty zakwaterowania i wyżywienia w okresie trwania kursu/szkolenia – w przypadku kursu i szkoleń zawodowych odbywających się poza miejscem zamieszkania;

❑ **w przypadku zadania 3 (odbycie stażu aktywizacyjnego), w szczególności:**

- ✓ koszty stypendium stażowego (przez okres nie krótszy niż 3 miesiące, lecz nie dłuższy niż 6 miesięcy),
- ✓ koszty wynagrodzenia opiekuna stażu aktywizacyjnego, pomagającego osobie niepełnosprawnej w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika w miejscu stażu (nie więcej jednak niż równowartość kwoty najniższego wynagrodzenia).

❑ **Obszaru C – wsparcie zatrudnienia i samozatrudnienia, w szczególności: koszty podjęcia działalności gospodarczej, w tym koszty pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa dotyczących tej działalności, wyposażenie stanowiska pracy.**

STABILNE ZATRUDNIENIE – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej

Celem programu „STABILNE ZATRUDNIENIE jest podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji publicznej.

Program przyczyni się do zainicjowania lub wsparcia działań prowadzonych na rzecz osób niepełnosprawnych przez instytucje wykonujące zadania z zakresu administracji publicznej oraz pozwoli na zatrudnienie osób niepełnosprawnych, dając tym osobom gwarancję stabilnego zatrudnienia.

Program realizowany jest na terenie całego kraju do dnia 31 grudnia 2020 roku.

STABILNE ZATRUDNIENIE – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej

Dofinansowaniem w ramach programu mogą zostać objęte następujące działania aktywizacyjne:

- wyposażenie stanowisk pracy dla beneficjentów ostatecznych, odpowiednio do potrzeb wynikających z niepełnosprawności oraz charakteru zatrudnienia;
- adaptacja pomieszczeń i otoczenia zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- adaptacja lub nabycie urządzeń ułatwiających beneficjentom ostatecznym wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy;
- zakup i autoryzacja oprogramowania na użytek beneficjentów ostatecznych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
- szkolenia beneficjentów ostatecznych zatrudnionych na wyposażonych w ramach programu stanowiskach pracy;
- szkolenia pracowników Wnioskodawcy w zakresie umiejętności współpracy z beneficjentami ostatecznymi zatrudnionymi na wyposażonych w ramach programu stanowiskach pracy, w tym szkolenia pracowników pomagających beneficjentom ostatecznym w pracy;
- organizacja przez Wnioskodawcę (pracodawcę) dowozu beneficjentów ostatecznych z miejsca zamieszkania do zakładu pracy i powrotu;
- dodatek motywacyjny wypłacany beneficjentom ostatecznym przez Wnioskodawcę (pracodawcę).

STABILNE ZATRUDNIENIE – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej

Propozycja zmian – wprowadzenie do programu nowego modułu „Staże zawodowe”:

Po przeprowadzeniu analizy obowiązujących warunków realizacji programu, pod kątem zwiększenia efektywności oferowanych w programie działań aktywizacyjnych **PFRON rozważa wprowadzenie do programu nowego modułu adresowanego do organizacji pozarządowych**, w ramach którego **beneficjenci ostateczni programu kierowani będą na staże zawodowe w administracji rządowej** (Moduł II „Staże zawodowe”).

Moduł skierowany będzie do naczelnych lub centralnych organów administracji rządowej.

Przewidziane dotychczas w programie działania aktywizacyjne wzbogacone zostaną o ofertę kierowaną do organizacji pozarządowych, których zadaniem będzie organizacja staży zawodowych w ww. instytucjach oraz stworzenie optymalnych warunków do ich odbycia przez beneficjentów ostatecznych programu.

Beneficjentowi ostatecznemu przysługiwać będzie, w okresie odbywania stażu zawodowego, stypendium, wypłacane przez organizację pozarządową.

Wysokość dofinansowania możliwa do uzyskania w ramach Modułu „Staże zawodowe” ustalona zostanie z uwzględnieniem liczby beneficjentów ostatecznych, którzy odbędą staż zawodowy – zasada płacenia za rezultat.

Rezultat działań aktywizacyjnych stanowić będzie liczba beneficjentów ostatecznych, którzy odbędą **co najmniej 3 miesięczny staż zawodowy w instytucjach**.

STABILNE ZATRUDNIENIE – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej

Propozycja zmian – wprowadzenie do programu nowego modułu „Staże zawodowe” cd.

W ramach przyznanej przez PFRON kwoty dofinansowania organizacja pozarządowa będzie mogła finansować:

- przygotowanie i wdrożenie indywidualnego planu drogi życiowej i zawodowej beneficjenta ostatecznego;
- doradztwo zawodowe na rzecz beneficjenta ostatecznego;
- uzyskanie przez beneficjenta ostatecznego kwalifikacji / umiejętności zawodowych oraz pracowniczych, w tym poprzez realizację kursów, warsztatów lub szkoleń zawodowych;
- zapewnienie beneficjentowi ostatecznemu wsparcia asystenta / trenera pracy w okresie do pierwszych 3 miesięcy stażu zawodowego;
- koszty dojazdów beneficjenta ostatecznego do i z zakładu pracy, w okresie do pierwszych 3 miesięcy stażu zawodowego;
- wypłatę stypendium dla beneficjenta ostatecznego skierowanego na staż zawodowy;
- szkolenia i warsztaty dla pracowników instytucji, w zakresie umiejętności współpracy z osobami niepełnosprawnymi.

Planowane przez PFRON zmiany w pilotażowym programie „Aktywny samorząd”

Planowane jest dodanie lub modyfikacja istniejących form wsparcia, służących zwiększaniu mobilności osób niepełnosprawnych.

Planowane zmiany w programie:

- ✓ mogą objąć ok. 5.500 ON rocznie, wydatki szacowane są na ok. 19,35 mln zł rocznie,
- ✓ wejdą w życie w 2019 roku.

Planowane przez PFRON zmiany w pilotażowym programie „Aktywny samorząd”

Propozycje obejmują:

- ✓ rozszerzenie grona adresatów pomocy w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, poprzez skierowanie pomocy także do osób z dysfunkcją narządu słuchu
- ✓ rozszerzenie grona adresatów i zakresu pomocy w uzyskaniu prawa jazdy poprzez skierowanie wsparcia także do osób z dysfunkcją narządu słuchu, gdy Wnioskodawca wymaga usług tłumacza języka migowego
- ✓ umożliwienie uzyskania prawa jazdy wszystkich kategorii (dotychczas możliwe jest pokrycie kosztów uzyskania prawa jazdy tylko kat. B) – zmiana dotyczyłaby także obecnych adresatów pomocy
- ✓ rozszerzenie katalogu form wsparcia o pomoc w zakupie skutera o napędzie elektrycznym, które byłoby adresowane do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z tytułu dysfunkcji narządu ruchu, doświadczających trudności w samodzielnym przemieszczaniu się (tereny wiejskie):

REALIZACJA PRZEZ PFRON PROGRAMÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (planowane działania)

❑ Budowa kompleksowego systemu szkolenia i udostępniania osobom niewidomym psów przewodników oraz zasad jego finansowania;

Projekt będzie służył stworzeniu w Polsce systemu pozwalającego na szybki systematyczny wzrost dostępności profesjonalnie wyszkolonych psów przewodników dla osób niewidomych, w celu podniesienia poziomu ich samodzielności i integracji społecznej. Wśród planowanych działań jest wypracowanie spójnego systemu standardów służących budowie profesjonalnych szkół psów przewodników oraz weryfikacja i udoskonalenie standardów dostępności przestrzeni i obiektów użyteczności publicznej oraz miejsc pracy dla osób niewidomych z psami przewodnikami wraz z ewentualnymi propozycjami zmian legislacyjnych, jeśli będą one konieczne do wdrożenia standardów.

❑ Szkolenia dla pracowników transportu zbiorowego w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami;

❑ Specjalistyczny transport w systemie „door to door” oraz usuwanie barier architektonicznych w budynkach wielorodzinnych lub publicznych.

❑ Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – wypracowanie, przetestowanie, a następnie wdrożenie modelu (finansowego i organizacyjnego) zapewnienia indywidualnego wsparcia za pomocą usługi asystenta osobistego dla ON.

Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami – e-usługi PFRON

Szczególną staranność przykładamy do dostępności wszelkich e-usług Funduszu udostępnianych w Internecie.

Zależy nam na tym, aby wszyscy użytkownicy, także naszych serwisów, mieli pełny dostęp do publikowanych na nich informacji i funkcjonalności. Bez względu na poziom sprawności, wieku, umiejętności cyfrowych, posiadanego sprzętu czy oprogramowanie z jakiego korzysta użytkownik, powinien móc skorzystać z e-usług PFRON.

Dostępność jest procesem, w który jesteśmy stale zaangażowani. To też oznacza, że nie jest to etap zamknięty. Wytyczne Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (WCAG 2.0) są najważniejszym dokumentem opisującym zasady dostępności serwisów internetowych. Stanowią one podstawę w warunkach dla wykonawców naszych zamówień publicznych, weryfikacji ich pracy oraz codziennej pracy naszego zaplecza technicznego, a także pracy redaktorów Funduszu. To oni piszą informacje, które także powinny być komunikatywne, zrozumiałe, a więc i dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.

Dostępności wymaga od nas prawo.

Wszystkie instytucje publiczne w Polsce mają obowiązek tworzyć dostępne serwisy internetowe, **zgodne z wytycznymi WCAG 2.0 na poziomie AA**. Reguluje to Rozporządzenie Rady Ministrów z 12 kwietnia 2012 ws. Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych. **Od 1 czerwca 2015 roku wszystkie tego typu serwisy muszą być zgodne z tymi wytycznymi.**

Wzorcowy System Obsługi Wsparcia – SOW

PFRON realizuje projekt pn. „System obsługi wsparcia finansowego ze środków PFRON”.

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa nr 2 „E-administracja i otwarty rząd”, Działanie nr 2.1 „Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych”.

Aktualna wartość projektu wynosi 18.914.379,99 zł, w tym:

UE – 16.005 348,34 zł,

Budżet Państwa – 2.909.031,65 zł.

Okres realizacji: od 01.03.2016 r. do 28.02.2019 r.

System SOW jest narzędziem stanowiącym wsparcie zarówno dla Wnioskodawców, jak i pracowników jednostek samorządu terytorialnego, którzy będą mogli przyjmować i rozpatrywać wnioski elektronicznie.

W ramach wdrożenia SOW uruchomiony został także portal informacyjny, serwis edukacyjny zawierający lekcje w formacie e-learningu, infolinia czy mobilni asystenci osób z niepełnosprawnościami. Każdy z tych elementów musi uwzględniać temat dostępności w różnych wymiarach: cyfrowej (technicznej), komunikacyjnej czy asysty, która wymaga stosowania zasad savoir-vivre wobec osób z różnymi dysfunkcjami.

Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami – e-usługi PFRON cd.

Lider Dostępności w PFRON

W naszej instytucji powołaliśmy Lidera Dostępności, który m.in. prowadzi działania edukacyjne dotyczące tematyki dostępności wśród pracowników PFRON. Oprócz tego uczestniczy w działaniach audytowych czy wdrożeniach usług cyfrowych PFRON.

Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu

Dostępność jest ważna dla każdego odbiorcy treści w Internecie, ale szczególnie ważna dla osób narażonych na wykluczenie cyfrowe. W tej grupie naszego społeczeństwa znajdują się właśnie osoby z niepełnosprawnościami czy seniorzy.

Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami – e-usługi PFRON cd.

Osoby niesłyszące i słabosłyszące

- W serwisach PFRON najważniejsze artykuły mają tłumaczenie na język migowy. Oznaczone są międzynarodowym znakiem języka migowego.
- Do materiałów multimedialnych dodawane są napisy oraz tłumacz języka migowego.
- Zarówno na stronie internetowej www.pfron.org.pl czy w Systemie SOW pod adresem sow.pfron.org.pl udostępniliśmy funkcjonalność tłumacza języka migowego. Użytkownik niesłyszący dzięki takiemu wsparciu może wykonać rozmowę z konsultantami PFRON obsługującymi infolinię.

Osoby niewidome i słabowidzące

- Do znacznej części filmów wideo dodajemy audiodeskrypcję lub opis filmów w formie tekstów.
- Strony serwisów PFRON posiadają strukturę nagłówkową, która umożliwia szybkie zapoznanie się z informacjami bez konieczności czytania całej treści. Ponadto dodany jest link pozwalający na szybkie przejście użytkownika do treści strony omijając część nawigacyjną serwisu.
- Do fotografii prezentujących istotne informacje dodajemy opisy alternatywne.
- Zadbaliśmy odpowiednio wysoki kontrast treści oraz o to, aby nawet przy dużym powiększeniu widoku wszystkie funkcje i informacje były nadal dostępne.

Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami – e-usługi PFRON cd.

Osoby które korzystają tylko z klawiatury

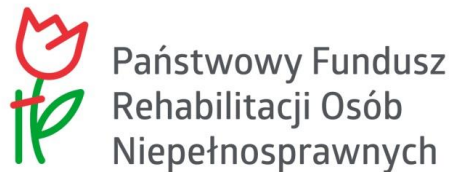
- Informacje i funkcjonalności serwisu są dostępne za pomocą samej klawiatury bez używania myszki komputerowej.
- Przy poruszaniu się po stronie przy pomocy klawiatury pierwszym linkiem na każdej stronie jest „Przejdź do treści” - pozwala on pominąć część nawigacyjną witryny.

Dokumenty w formie plików PDF

W dokumentach PDF publikowanych w serwisie dokładamy staranności, aby były tworzone zgodnie z zaleceniami dostępności. Między innymi posiadają logiczną strukturę nagłówekową, tabele posiadają nagłówki, elementy graficzne posiadają opisy alternatywne. Jednak część artykułów w ramach serwisu zawiera załączniki dostarczone z zewnątrz. Mogą być one niedostępne dla czytników ekranu, z których korzystają osoby niewidome. Niestety plików tych nie możemy już zamienić. W sytuacji zainteresowania danym plikiem prosimy o kontakt pod adresem redakcja@pfron.org.pl. Postaramy się udostępnić potrzebną treść.

Dokumenty w alfabecie Braille’a

Osoby niewidome, które chcą skorzystać z naszych materiałów zamieszczonych na stronie internetowej wydrukowanych w alfabecie Braille’a, prosimy o kontakt pod adresem redakcja@pfron.org.pl.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!